

Babel Zaans architectuurplatform
35 volgers
1j •

Stichting Babel organiseert maandag 25 maart in de Stoomhal in Wormer een avondvullend programma met presentaties en debat over de toekomst van het Zaanse landschap in de **Metropoolregio Amsterdam**. Met: **Riena** ... meer weer

25 maart, 20.00 uur - Presentatie van het Zaanse landschap in de Metropoolregio Amsterdam. Nu is het de vraag: hoe moet we omgaan met de toekomst van de Zaanse Schied? Sloop, renovatie of behoud? ...

Woensdag 13 november: Behoud of sloop? Tweede Wereldoorlog: de cultuurhistorische waardering van woningbouw in de Zaanse Schied

Babel Archigids
@BabelArchigids

Behoud of sloop? Menig woningbouwcomplex in Zaanstad kampt met o.a. bouwtechnische problemen. Hoe wordt aspect cultuurhistorie meegewogen? Ik dacht mee over programma van @StichtingBabel en @ZaansErfgoed in november. Met @SteenhuisMeurs, @blomwederopbouw, @joukevanderwerf.

Zaans architectuurplatform @StichtingBabel · 16 okt. 2019
Samen met @ZaansErfgoed organiseren wij op 6 en 13 november een bijeenkomst over de cultuurhistorische waardering van de #woningbouw in #zaandam. Behoud of #sloop? Debatteer mee! stichting-babel.nl /activiteit/deb...

Zaans architectuurplatform @StichtingBabel · 4 jun. 2019
#Zaanstad en Amsterdam raken steeds meer verbonden. Wat doet dat met onze stad? Babel gaat op 21 juni in het Zaantheater in gesprek met ondernemers en (nieuwe) Zaanse kanters. Deze gebiedsmeet-up is onderdeel van @wemakethecity bit.ly/2ESOXnL

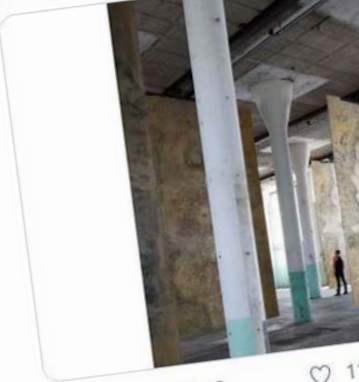
Zaans architectuurplatform @StichtingBabel · 4 jun. 2019
#Zaanstad en Amsterdam raken steeds meer verbonden. Wat doet dat met onze stad? Babel gaat op 21 juni in het Zaantheater in gesprek met ondernemers. Deze gebiedsmeet-up is onderdeel van @wemakethecity bit.ly/2ESOXnL

Zaans architectuurplatform @StichtingBabel · 25 nov. 2019
Deltawerk// in het #Waterloopbos is een van de vele indrukwekkende interventies van RAAAF. Donderdag vertelt Ronald Rietveld over de visie en werkwijze van RAAAF op de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van het #Hembrugterrein. Start 16:30 uur in Het HEM. Vrij entree.

Zaans Architectuurplatform
@Stichting.Babel

Zaans architectuurplatform @StichtingBabel
Kom volgende week donderdag naar Het HEM in Rietveld, te midden van zijn indrukwekkende woonwerven. Start 16.30 u, vrij entree. bit.ly/36VRz0c

Zaans architectuurplatform @StichtingBabel
Noordhollands Dagblad: 'Cultuurhistorische waardering van de Zaanse Schied'. Discussieer mee over de waardering van de Zaanse Schied om 20:00 uur in De Vermaning, Westzijde 80 in Zaandam. Vrij entree.

Zaans architectuurplatform @StichtingBabel
De Vermaning, Westzijde 80 in Zaandam. Vrij entree. Start 20:00 uur. Discussieer mee over de waardering van de Zaanse Schied. Het beginpunt van de wandeling is bij de Westzijdekerk in Zaandam. De eerste wandeling wordt begeleid door Nicolette Zwart. De wandeling gaat langs gebinten, getrapte woege, stoeptegels en meer weergegeven.

BABEL
ZAANS ARCHITECTUURPLATFORM

Still live - Ronald Rietveld

Jaarbericht 2019

Inleiding

Het vergroten van de betrokkenheid bij de kwaliteit van onze omgeving blijft een belangrijk uitgangspunt en doel. Daarbij blijft de focus vooral liggen op de fysieke kwaliteit op het gebied van landschappelijke ontwikkelingen, stedenbouw, architectuur en vormgeving in brede zin. We willen dat in de huidige tijd vanzelfsprekend plaats in een culturele, economische en sociaal-maatschappelijke context, zowel in de Zaanstreek als in de regio.

De route waarlangs wij dit willen bereiken kan gedeeltelijk worden betiteld als een nieuwe weg. Een nieuwe weg om een zo breed mogelijk publiek te bereiken, om de discussie over de genoemde thema's te verbreden en in te spelen op actuele ontwikkelingen in en om de Zaanstreek. Daarbij zal Babel altijd op een kritische wijze aandacht vragen voor kwaliteit, hoog ambitieniveau en diepgaande discussie.

Daar waar mogelijk wil Babel meewerken aan de bevordering van de verbetering van de kwaliteit van de gebouwde omgeving in de stad en de regio. Ook als de initiatieven daartoe van andere organisaties komen.

Inhoud

Inleiding	blz. 2
Inhoud	blz. 2
Voorwoord	blz. 3
• Bijeenkomst 'de toekomst van het Zaanse landschap in de Metropoolregio Amsterdam'	blz. 4
• Discussiebijeenkomst 'klaine hoisies in de Zaanstreek'	blz. 5
• Presentatie- en discussiebijeenkomst 'Compact Wonen in Zaanstad'	blz. 6
• Zaanse Dag van de Architectuur	blz. 7
• Vaarexpeditie Achtersluispolder Zaandam	blz. 9
• Gebieds-Meet-Up 'Metropoolregio Amsterdam en de nieuwe Zaanse kanters'	blz. 10
• Architectuurlezing door Liesbeth van der Pol	blz. 11
• Behoud of Sloop eerste presentatie- en debatavond - i.s.m. Zaanse Erfgoed	blz. 12
• Behoud of Sloop tweede presentatie- en debatavond - i.s.m. Zaanse Erfgoed	blz. 14
• Babel Vriendendag	blz. 15
• Verslag inspiratielezing door Ronald Rietveld	blz. 16
• Babel Archigids	blz. 17
• Programmaraad - organisatie	blz. 18
• Colofon	blz. 18

Voorwoord

Kom op !

Eigenlijk had ik wel verwacht dat we in 2019 in de Zaanstreek een aantal grotere bouwprojecten van de grond hadden zien komen. En stiekem had ik ook gehoopt dat daar weer eens een aandacht-trekkend bijzonder ontwerp tussen zou zitten, nieuwbouw of transformatie van bedrijfsgebouwen. Een nieuwe parel voor de Zaanse architectuur, die we aan de ketting zouden kunnen rijgen met eerdere parels als bijvoorbeeld de transformatie van de Zaanwand in Wormer, de robuuste woningbouw langs Oostzijde in Zaandam, of - heel anders - het nieuwe Zaans Medisch Centrum.

De vraag in de markt is er. De locaties zijn er. En plannen zijn er dan ook genoeg; de pijn van de planontwikkeling zit vol, ook voor grotere gebieds-

ontwikkelingen. Maar aan het eind van de pijplijn zit het klaarblijkelijk een bé-tje verstopt, met mitsen en maren, met kwesties en bezwaren. Zeker, het is niet eenvoudig om grootschalige projecten van de grond te krijgen in de Zaanstreek. Want het zijn bijna altijd inpassingen in een bestaande omgeving, vaak wijziging van functies en met de wens voor een hogere woningdichtheid. De menging van wonen en industrie, waar we ons in de Zaanstreek zo mee onderscheiden, maakt het er ook niet makkelijker op. Het zijn botsende belangen, die aardig wat zand kunnen strooien in het raderwerk van de nieuwbouwontwikkeling. Dat zien we van noord (Wormerveer/Wormer) tot zuid (Hembrugterrein) in de Zaanstreek. Het is makkelijk praten vanaf de zijkant, ik weet het, maar toch zou ik willen zeggen: Kom op! Krachtige ontwerpen, die

nieuwe identiteit geven aan buurten en wijken, kunnen helpen om vastgelopen discussies weer los te trekken. De Zaanstreek verdient een paar nieuwe architectonische doorbraken. Wat wordt de nieuwe parel van de Zaanstreek? Als Zaans architectuurcentrum zetten we die graag in de schijnwerpers en voor een nieuwe parel reserveren we graag het podium bij de uitreiking van de tweejaarlijkse Babel architectuurprijs.

In dit jaarbericht doen we beknopt verslag van de activiteiten, die we in 2019 organiseerden. Wie geïnteresseerd is in meer informatie kan bij ieder onderwerp doorklikken naar een uitgebreider verslag. Graag bedank ik onze vrijwilligers, onze vrienden, sponsors en financiers voor het mogelijk maken van onze activiteiten in 2019.

We zijn blij, dat we in 2019 de bezoekersaantallen bij onze activiteiten hebben zien groeien en vooral ook dat we de nodige nieuwe gezichten hebben kunnen begroeten. Naast onze trouwe achterban weten ook nieuwe mensen de weg naar Babel te vinden. Dat is ook het gevolg van onze nieuwe consequente activiteit op social media. De actieve aanwezigheid van Babel op Facebook, LinkedIn en Instagram zorgt ervoor, dat veel meer mensen dan voorheen kennis nemen van onze aankondigingen en bijeenkomsten. We zijn er blij mee en hopen dat deze positieve ontwikkeling zich in 2020 verder doorzet.

Robert Leferink
voorzitter Stichting Babel,
Zaans architectuurplatform
Februari 2020

25 maart 2019

Bijeenkomst

'de toekomst van het Zaanse landschap in de Metropoolregio Amsterdam'

In 2018 zijn opvallend veel verkenningen en nota's verschenen over het landschap! De nadruk lag op de toekomst/verandering van de veenweidegebieden, de bodemdaling en de CO₂-productie.

Maar er is meer gaande! De druk op het stedelijk gebied gaat toenemen door enorme bouwopgaven. Tegelijkertijd willen we 'het groen en blauw' koesteren.

Hoe laat zich dat verenigen?

Zijn er mogelijkheden om het landschap meer betekenis te geven voor de stedeling?

Kan er landbouw bedreven worden die meer dienstbaar is aan het aangrenzende stedelijke gebied?

Al deze vragen waren voor Babel aanleiding om een informatieavond te organiseren over de scenario's die worden geschetst over het landschap om ons heen. We keken niet alleen naar Zaanstad: het landschap laat

zich niet opknippen langs gemeentegrenzen. Doelstelling was belangstellenden te informeren over de richting waarin onze leefomgeving zich ontwikkelt, deels wellicht onafwendbaar, maar deels ook maakbaar.

En die informatie werd ruimschoots gegeven door vier sprekers die elk voor zich, vanuit hun professie, hun ambitie en/of hun organisatie, het belang van goed landschapsbeheer met de zaal wilden delen. Daarbij verwezen zij

naar hun nota waarin dat werd verwoord.

Na de presentaties was er ruimte voor vragen en debat tussen publiek en sprekers, wat ook op zeer betrokken wijze gebeurde. Piet Oudega begeleidde dit debat.

De organisatie, namens Babel, lag in handen van Hans Staller, Jan Heijink en Co Vrouwe.

Opkomst ruim 80 belangstellenden.

[Klik hier voor het verslag van deze avond.](#)

De sprekers waren achtereenvolgens:

- Riena Tienkamp, regionaal directeur Staatsbosbeheer, over de nota: Amsterdam Wetlands, een ambitedocument van o.a. Landschap Noord-Holland, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Recreatie Noord-Holland.
- Pieter Veen, Strootman Landschapsarchitecten, over de nota: Ruimtelijke perspectieven Laag Holland, een ontwerpend onderzoek

naar de relatie tussen veenbehoud en landbouw, in opdracht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap.

- Frank de Wit, LTO, over de nota: Landschap en Landbouw in de Metropoolregio Amsterdam, een manifest van LTO, Noord West, Vereniging voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken, Cono Kaasmakers en Royal Friesland Campina

- Ton Bossink, Provincie Noord-Holland, over de nota: Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en het landschap.

Al deze nota's zijn via de links te openen en te downloaden op onze website www.stichting-babel.nl.

Maandag 8 april organiseerde Babel Zaans architectuurplatform, in De Stoomhal in Wormer een discussiebijeenkomst over 'klaine hoisies' in de Zaanstreek. Aanleiding was het initiatief om De Hemmes, een schiereiland in de Zaan, in te richten als locatie voor tijdelijke huisvesting voor jongeren.

8 april 2019 Discussiebijeenkomst 'klaine hoisies in de Zaanstreek'

Klaine hoisies als woonvorm op braakliggende locaties is een actueel onderwerp in Zaanstad. Door de transformatie van bedrijfslocaties naar toekomstig woongebied komen er veel terreinen beschikbaar die, als reguliere woningbouw op korte termijn nog niet lukt, een tijdelijke invulling nodig hebben, bijvoorbeeld met tiny houses. Er is ook enorme behoefte aan betaalbaar wonen voor jongeren. Zijn tiny houses een win-win?

Deze avond daarom een discussiebijeenkomst met twee projectpresentaties over kan-

sen in de Zaanstreek, inspiratie van buiten en lessen uit het recente verleden. Gespreksleider was Leontine de Koning. Een presentatie van Paul Kramer over THOUS – een samenwerkingsverband van studioKRAMER, Werkom en het Trias VMBO. THOUS is een leerwerkproject gericht op het ontwikkelen en bouwen van klaine hoisies in de Zaanstreek. Het ontwerp van de THOUS bouwt voort op de houtbouwtraditie in de Zaanstreek, duurzaam, verplaatsbaar en flexibel.

Jurgen van der Ploeg hield een presentatie over Tiny TIM's. Dit zijn echte tiny houses, ontwikkeld door architect Jurgen van der Ploeg e.a. In het ontwerp ligt de nadruk op duurzaam, autarkisch, maar vooral tijdelijk wonen. In Haarlem worden 10 Tiny TIM's gerealiseerd.

Studio City was een project van Woningcorporatie ZVH met tijdelijke containerwoningen voor jongeren in de Slachthuisbuurt in Zaandam. Roëlle Lanser hield een presentatie over de ervaringen en of die nieuwe initiatieven vooruit kunnen helpen.

Na afloop van de presentaties was er gelegenheid voor discussie met de zaal. Over de pro's en contra's van tijdelijke (houtbouw)woningen, over duurzaamheid, houtbouw en over de vraag: welke andere locaties in de Zaanstreek,

naast De Hemmes, bieden hiervoor mogelijkheden?

Klik hier voor het verslag van deze avond.

7 mei 2019

Presentatie- en discussiebijeenkomst 'Compact Wonen in Zaanstad'

Dinsdag 7 mei organiseerde Babel Zaanse architectuurplatform in De Vermaning, Westzijde 82 te Zaanadam een presentatie en -discussiebijeenkomst over het thema Compact Wonen in Zaanstad. Met studies en ontwerpen en debat met Merijn de Jong (Heren 5 architecten), Hieke Bakker en Barbara Sluimers (Ymere) en Paul Carree (Carree architecten).

Architect Paul Carree liet aan de hand van bestaande wijken in Zaanstad zien hoe bouwen in hogere of lagere dichtheid er in de praktijk uitziet. Welke woningtypes er zijn gerealiseerd, hoe het parkeren van auto's is geregeld en hoe de buitenruimte wordt gebruikt.

Barbara Sluimers en Hieke Bakker van woningcorporatie Ymere keken naar de toekomst met nieuwe concepten voor Compact Wonen. Op basis van onderzoek naar woonwensen, bevolkingsontwikkelingen en ontwerpstudies werd getoond wat Compact Wonen kan opleveren en welke eisen het stelt aan de

locaties, de openbare ruimte en de voorzieningen voor bewoners. Met het ontwerp voor de Rudolf Dieselbuurt in Amsterdam als voorbeeld.

Merijn de Jong van Heren 5 architecten liet aan de hand van verschillende nieuwe en geplande projecten binnen en buiten Zaanstad zien hoe bouwen in hogere dichtheid uitpakt voor de leefbaarheid, woonkwaliteit en duurzaamheid. Heren 5 ontwierp onder andere de nieuwbouw van de wijk Vissershov, de Zaanse Strip bij Station Zaanadam en werkt aan het ontwerp van de toekomstige nieuwbouw van De Bannehoven.

Drieluik over ontwerpuitdagingen in Zaanstad

Dit was de eerste bijeenkomst in een drieluik over de ontwerpuitdagingen in Zaanstad als er 20.000 woningen moeten worden gebouwd binnen het bestaande stedelijke gebied. Met drie presentaties en -debatbijeenkomsten biedt

Babel Zaanse architectuurplatform een podium voor nieuwe visies, inspirerende projecten en kritische discussie. Voor iedereen die betrokken is bij de aanstormende nieuwbouw in Zaanstad. Als ontwerper, als be-

woner, als medewerker of als politicus bij de gemeente, en voor alle professionals die aan nieuwe woningbouwprojecten werken.

[Klik hier voor het verslag.](#)

15 juni 2019 Zaanse Dag van de Architectuur

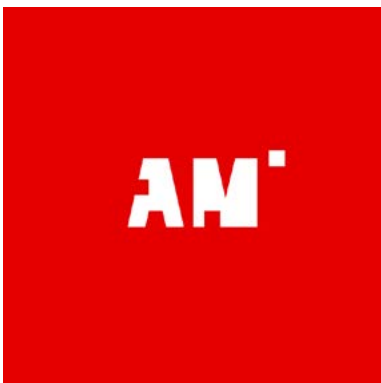
Net als vorig jaar organiseerde Babel tijdens de Zaanse Dag van de Architectuur op zaterdag 15 juni verschillende leuke activiteiten voor jong en oud. In samenwerking met het HEM-LAB organiseerden we in De Honigfabriek een architectuur-workshop voor kinderen van 7 tot 13 jaar.

Om 12.00 uur en 14.30 uur gingen twee groepen kinderen (7-13 jr.) onder begeleiding van een Zaanse architect aan het werk om hun eigen chocoladefabriek te bouwen. Tom Verkade – vroeger fabrikant van o.m. de chocolade van Verkade – was uitgenodigd om de mooiste en origineelste chocoladefabriek met een prijs te belonen.

Voor de ouders en andere belangstellenden organiseerden de archigidsen van Babel een rondleiding 'Houtbouw' op de fiets door Zaandam. De rondleidingen startten om 12.15 uur en om 14.45 uur bij De Honigfabriek in Koog a/d Zaan. Deelname was gratis.

[Klik hier voor meer leuke beelden.](#)

Een samenwerking van AM, HemLab en Babel.

Inspiring Space

AM

EILANDEN VAN HAIN

Anouk Reintjens,
Ontwikkelingsmanager bij AM

"Het winnende plan de 'Eilanden van Hain' wordt de eerste energieneutrale, waterrijke woonwijk in Zaanstad met circa 235 grondgebonden woningen. Het plan, gebaseerd op de principes van de oude dorpen in de Zaanstreek, voorziet in een hechte samenwerking met Staatsbosbeheer waardoor toekomstige bewoners volop in de natuur leven."

Inspirerende en duurzame leefomgevingen bedenken en ontwikkelen, dat is de passie van AM. Met ons business model 'I AM YOU' werken wij samen met belanghebbenden op basis van conceptuele kracht, innovatie en co-creatie. Wij doen dit betrokken, creatief, daadkrachtig, transparant en vol bezieling. AM zorgt hiermee voor kwaliteit van ruimte én kwaliteit van leven: Inspiring Space.

www.am.nl

Samen zorgen
we de komende
jaren voor 15.000
huurwoningen

Een betaalbaar huis voor iedereen

Bij BPD houden we ons bezig met één van onze eerste levensbehoeften: wonen. Met woningen, woonwijken en alle woonwensen die er leven in Nederland en Duitsland. De meeste van onze bewoners zullen het niet weten, maar we hebben aan de wieg gestaan van hun huizen en buurten. Sinds onze oprichting hebben wij de bouw van meer dan 350.000 woningen mogelijk gemaakt en woont ruim een miljoen Europeanen in woonwijken van onze hand.

De vraag naar betaalbare woningen blijft onverminderd hoog en aanbod is er nauwelijks. Samen met corporaties en gemeenten zet BPD zich al 75 jaar in om wonen voor iedereen bereikbaar te houden. Dat blijven we doen. Met de oprichting van BPD Woningfonds zorgen we dat huishoudens met een middeninkomen ook een woning kunnen vinden.

Samen in uw gemeente aan de slag? Kijk op bpd.nl/woningfonds

 bpd
bouwfonds property development

Onderdeel van Rabobank

21 juni 2019 Vaarexpeditie naar Achtersluispolder Zaandam

Onder zeer zonnige omstandigheden en na een reprimande van de Havendienst omdat, volgens deze dienst, de kapitein van rederij BOOT.10 een verkeerde kadekant gekozen had, vertrokken we iets later dan gepland richting de Voorzaan, voor een vaarexpeditie richting de Achtersluispolder.

De aanleiding van deze vaarexcurisie was dat de gemeente Zaanstad in haar beleidsnota MAAK.Zaanstad besloten heeft om de Achtersluispolder langzaam te laten transformeren naar een gebied waar wonen en werken naast elkaar tot ontwikkeling zou moeten komen. Stedenbouwkundig bureau KCAP kreeg opdracht om hiervoor een perspectief te ontwikkelen. Omdat het water een heel belangrijk kenmerk is voor de Achtersluispolder en

het gebied voor de belangstellende Zaankanter vanaf dit perspectief niet makkelijk te ontdekken is, heeft Babel de gelegenheid willen bieden dat een keer mee te maken.

Maar er was voor Babel nog een belangrijke reden om een excursie te organiseren naar deze polder: de Achtersluispolder is ook een gebied waar nog volop wordt geproduceerd en waar veel mensen hun arbeidsplaats hebben.

En waar onlangs nieuwe ondernemers zich net gevestigd hebben, zoals in Broedplaats de Hoop. Babel wilde dus, naast het bieden van een 'waterbeeld', zowel de ontwerpers als de ondernemers aan het woord laten en met hen in gesprek gaan over hun ambities.

[Klik hier voor een uitgebreid verslag.](#)

Na dit deel van de excursie werd er koers gezet naar het Hembrugterrein, in het bijzonder de Kogelfabriek. Die dag opende Het HEM haar deuren, het nieuwe 'Huis voor eigentijdse cultuur'. De deelnemers aan de excursie konden kennismaken met het allereerste

Hoofdstuk van de vier die, gekoppeld aan de jaargetijde, geboden gaan worden. Hoofdstuk 1 van Het HEM vertelt het verhaal van Edson Sabajo en Guillaume Schmidt: een creatief ondernemers duo bekend van het succesvolle streetwear- en lifestylemerk Patta. Maar

Het HEM bouwt ook aan een vaste collectie. Onder andere een kunstwerk van RAAAF was daar een indrukwekkende onderdeel van.

Maar het volgende programmaonderdeel van die middag begon zich al op te dringen in

de tijd. Dus werd weer ingescheept om later aan te merken bij het Zaantheater waar Babel de meet-up had georganiseerd over de MRA en haar nieuwe Zaankanter. U kunt hierover lezen in het verslag over de meet-up elders in dit jaarbericht.

Wanneer voelt een nieuwe bewoner van de Zaanstreek zich eigenlijk een Zaankanter? Bij een eerste peiling onder de bezoekers van de Gebieds-Meet-Up die architectuurplatform Babel op 21 juni organiseerde blijkt dat behoorlijk te verschillen. De één noemt zich al Zaankanter na een jaartje wonen in Zaandam, de ander is na 30 jaar nog steeds op Amsterdam georiënteerd.

21 juni 2019 Gebieds-Meet-Up 'Metropoolregio Amsterdam en de nieuwe Zaankanters'

De vraag die Babel op 21 juni in het Zaantheater centraal stelde was: nu Zaanstad en Amsterdam in de Metropool Regio Amsterdam (MRA) steeds meer verbonden raken, wat voor invloed heeft dat op Zaanstad? Wat is ervoor nodig om nieuwkomers in de Zaanstreek zich thuis te laten voelen? Maar ook: welke betekenis heeft de komst van vooral Amsterdammers voor de eigenheid van de Zaanstreek? De Meet-up die onder de bezielende leiding van Leontien de Koning – zelf Zaankanter- plaatsvond was de aftrap van het stadsevenement We make the City. Dit evenement vond voor het eerst in de Zaanstreek plaats met als

zenuwcentrum de broedplaats De Honigfabriek in Koog aan de Zaan. Het thema van het debat kon niet beter gekozen zijn, want staat dit evenement niet symbool voor de toenevende Amsterdamse invloed in de Zaanstreek? De organisatoren hebben er echter alles aan gedaan het evenement ook een Zaan karakter te geven door de dorpen bij het festival te betrekken.

Het gesprek tijdens de Meet-Up kreeg vorm door drie gasten het woord te geven die ieder vanuit een ander perspectief vertelden welke invloed nieuwkomers op de identiteit van de Zaanstreek hebben.

Jaap Draaisma is geboren en getogen in de Zaanstreek. Hij ontvluchtte het door hem als benauwd ervaren Wormerveer om in Amsterdam te gaan studeren. Daar heeft hij na zijn studie het bedrijf Urban Resort opgezet.

Angelique Finkers is daarentegen geboren in Almelo. Ze woont nu dertien jaar in Zaanstad, maar voelde zich al vanaf dag één Zaankanter. Vanaf 2016 is zij directeur van het Zaantheater.

[Klik hier voor het verslag.](#)

Frank van Dooren woont niet in de Zaanstreek, maar werkt er al 15 jaar. Aanvankelijk als directeur 'Stad' bij de gemeente, daarna als directeur/bestuurder van de woningcorporatie ZVH.

Voordat het gesprek over de ideale mix kon losbarsten schetste Andre Buys, wetenschappelijk onderzoeker bij het RIGO (voorheen: Research

instituut Gebouwde Omgeving), de verandering die de metropool rond Amsterdam laat zien als kader voor het gesprek.

Wat de gasten op de Meet Up van 21 juni allemaal adviseren is acceptatie: accepteer dat de Zaanstreek geen mondaine stad is, accepteer de aanwezigheid van milieu contouren, accepteer de menging van lage en hoge inkomens,

ook onder de nieuwkomers en neem dat alles als vertrekpunt bij het scheppen van een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. Vergeet daarbij de bindende kracht van cultuur niet. Niet alleen de cultuur van theater, dans en cabaret, maar ook de cultuur zoals die gemaakt wordt in buurthuizen, op scholen, bij amateurverenigingen en in broedplaatsen.

24 september 2019 Architectuurlezing door Liesbeth van der Pol

Architect en voormalig Rijksbouwmeester Liesbeth van der Pol was op dinsdag 24 september in De Stoomhal in Wormer de eerste spreker in een nieuwe reeks Babel-architectuurlezingen. Van der Pol vertelde over haar werk, haar werkwijze en de filosofie achter haar ontwerpen. De gespreksleider was Ria Steenaart.

Het werk van Liesbeth van der Pol (Amsterdam, 1959) kenmerkt zich door aandacht voor de locatie en de gebruiker, kleur, kracht en expressie. Haar gebouwen zijn uitgesproken karakters. In de zoektocht naar de eigenheid van de gebouwen gebruikt zij aquarellen en schetsen, waarin de kern van haar ontwerpen besloten ligt. Van belang voor de Zaanstreek is bovendien haar kijk op de invloed van een goed onderhouden en ontworpen omgeving op het onbewust welbevinden van mensen én het ontwerpen van nieuwe gebouwen in een overvolle stad.

In de Zaanstreek heeft Liesbeth van der Pol vijf ontwerpen gerealiseerd. Eén ontwerp, De Icoon, wordt in 2020 gerealiseerd.

- Woningbouw George Gershwinstraat te Zaanwijk (1992),
- Woningbouw Twiskeweg te Zaandam (1993)
- Praktijkschool de Brug te Assendelft (2009)
- OPDC De Saenstroom, school voor passend onderwijs te Wormerveer (2009)
- De Zaanstoren te Zaandam (2012)
- De Icoon / de Catherinatoren te Zaandam (start bouw in 2020)

Liesbeth van der Pol
Foto: Bert Nienhuis

Babels architectuurlezingen

Al voor de oprichting van Babel, toen nog het Architectencafé geheten, organiseerden we architectuurlezingen. Toen we 15 jaar geleden Stichting Babel hebben opgericht, is

dat in onbruik geraakt. Interessant werk van een bekende architect levert een aantrekkelijke avond op voor zowel geïnteresseerde bezoekers als professionals. De architec-

tuurlezingen zijn tevens een inspiratiebron voor de ontwerpen die Babel in haar jaarprogramma aansnijdt.

Zie ook de website.

6 november 2019 Behoud of Sloop

eerste presentatie- en debatavond - i.s.m. Zaans Erfgoed

"Babel Zaans architectuurplatform en Vereniging Zaans Erfgoed organiseerden op 6 en 13 november in De Vermaning in Zaandam een publiek programma over de cultuurhistorische waardering van de stedelijke ontwikkeling van Zaanstad. De vooroorlogse woningbouw stond centraal, maar ook de naoorlogse woningbouw kreeg de aandacht."

De cultuurhistorische kwaliteit van de stedelijke ontwikkeling van Zaanstad staat volop in de belangstelling. Babel en Zaans Erfgoed haakten aan bij de discussie over de aanpak van voor- en naoorlogse woningbouwcomplexen in Zaanstad die kampen met, onder andere, bouwtechnische problemen. Het dilemma om een karakteristiek woningbouwcomplex te behouden of te slopen wordt door veel factoren beïnvloed. De gemeente Zaanstad heeft een lijst met afwegingscriteria opgesteld voor renovatie of sloop-nieuwbouw. En voor de zomer 2019 heeft het College van B en W de nota 'Cultuurhistorische inventarisatie en waardering sociale woningbouw wijken 1900-1945' uitgebracht."

Deze eerste avond beoogde vooral informatie te geven over de inventarisaties die de gemeente heeft uitgevoerd;

de tweede avond, in de week hierna, was vooral bedoeld om meningen los te maken.

Als eerste spreker kwam Cynthia van den Berg aan het woord. Cynthia is de opsteller van de cultuurhistorische inventarisatie, in samenwerking met enkele collega's. Allereerst legde Cynthia uit dat het onderzoeken en in beeld brengen van cultuurhistorische waarden een verplichting gaat worden die in de Omgevingswet verankerd gaat worden. Cultuurhistorie wordt dus een onderdeel van omgevingsplannen/bestemmingsplannen en een onderdeel van de Erfgoedvisie. Ook zal de inventarisatie een rol gaan spelen in de Welstandsnota. Vervolgens legt Cynthia, in haar presentatie, uit hoe de cultuurhistorische waardering van het woningbezit tot stand is gekomen.

Cynthia liet duidelijk blijken dat weliswaar de eerste stap gezet is, maar dat de vervolgstap, het beleid, het afwegingskader nog ontwikkeld moet worden. Ze verwachtte dat deze debatavonden daaraan gaan bijdragen.

Vervolgens kreeg Paul Meurs de ruimte om zijn presentatie te houden. Net als door Cynthia werd die gekenmerkt door grote betrokkenheid bij het erfgoed van onze stad. Hij verwees naar zijn jeugd-jaren waarin hij regelmatig vanuit het

land naar Zaanstad reisde om de rijkdom aan molens van dichtbij te bekijken.

Paul onderscheidt in Zaanstad 5 kernpunten waarbij erfgoed de bouwsteen is voor de toekomst (zie presentatie). Hij baseert daar onder andere de stelling op dat, door de 'jaarringen' die evenwijdig aan de Zaan lopen, er in Zaanstad heel verschillende woonmilieus vlak bij elkaar gelegen zijn. En hij beweert dat de potentie van Zaanstad zal groeien naarmate ook Amsterdam doorgroeit.

Tot slot liet Paul enkele voorbeelden zien, elders in Nederland, waarbij, soms verwaarloosd, erfgoed een nieuw leven is gaan leiden en daarbij drager is geworden van nieuw sociaal leven.

Daarbij stelde hij dat die plannen niet zonder slag of stoot tot stand zijn gekomen. Daar waar dat gelukt is, is dat

het gevolg van, uiteindelijk, de bereidheid om compromissen te sluiten.

Het verhaal van Paul riep een enkele vraag op, maar bracht vooral inspiratie mee hoe we het woon-erfgoed van onze stad verder kunnen brengen, zowel in behouden als vernieuwde vorm.

Tot slot werd de zaal opgeroepen om ook de volgende week (tweede bijeenkomst op 13 november) te komen om daarmee bij te dragen aan de opbouw van het afwegingskader dat aansluitend gemaakt moet gaan worden. Het 'huiswerk' dat de zaal werd meegegeven was: probeer je eens in te leven in de positie van een ander aan die tafel!

[Klik hier voor het verslag.](#)

BOT BOUW

Ontwikkeling & Uitvoering

Reinderseiland Heerhugowaard
in verkoop

Wonenin vrijheid 't Veld
in verkoop

Houthavenkade Zaandam
in ontwikkeling

Westzijde 344 Zaandam
gerealiseerd

www.botbouw.nl

SMIT'S BOUWBEDRIJF BV

bouwers voor het leven

Betrokken bouwers

HSB ■ Slobbeland 10 ■ 1131 AB Volendam ■ 0299-398900 ■ www.hsb-volendam.nl

WONEN & WERKEN IN MOOIE GEBOUWEN

Mooitehuur.nl

info@jhbakker.nl / 075 810 0000

13 november 2019

Behoud of Sloop

tweede presentatie- en debatavond - i.s.m. Zaans Erfgoed

Deze avond was onderdeel van een tweeluik, waarvan de eerste bijeenkomst een week eerder plaatsvond. Het accent lag toen vooral op informatie bieden over de cultuurhistorische inventarisatie die de gemeente voor sociale woningbouw wijken uit de periode 1900-1945 heeft opgesteld. Het doel van deze tweede avond was verdere verdieping en discussie. Zijn er nog meer waarden die in het afwegingskader aan bod moeten komen?

De eerste inleider Jouke van der Werf (presentatie) is als architectuurhistoricus werkzaam bij het Bureau Monumentenzorg van de gemeente Amsterdam, waar hij zich vooral richt op naoorlogse wijken. Daarnaast vormt hij samen met Els Bakker het Zaanse Bureau op het Plein, dat zich met name focust op de identiteit en gebruik van de ruimte in de stad. Hij keek dus vanuit twee perspectieven, als erfgoedprofessional én als bewoner.

De volgende spreker Gert Jan te Velde (presentatie) van Vanschagen Architecten uit Rotterdam heeft veel ervaring met stadsvernieuwing. Hij ziet zichzelf als een pleitbezorger voor renovatie – “Het kan en het moet!” – en lichtte dat toe aan de hand van verschillende projecten waaraan hij heeft gewerkt. Zoals een vooroorlogse buurt in

Doetinchem, gebouwd door de architecten Gulden & Geldmaker (die ook verschillende sociale woningprojecten in de Zaanstreek hebben gebouwd, waaronder de Vissershof in Zaandam).

Reactie vanuit de zaal: betrek het belang van ‘cradle to cradle’ ook in de afweging en aanpak. Anita Blom, werkzaam bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, adviseerde om bijtijds te beginnen met inventariseren en kennis ontwikkelen over buurten uit de periode na de Tweede Wereldoorlog.

Vervolgens was het woord aan twee columnisten. Amanda Hogenes (manager bestuursstaf woningbouwcorporatie Parteon) pleitte ervoor om in het proces ieders belang goed af te wegen.

Monique Anrochte (lid bewonerscommissie Rode Buurt Zaandijk) was kort maar krachtig. Nieuwbouw valt voor de bewoners meestal duurder uit. “Corporatie, realiseert u zich wat u deze bewoners aandoet?” Het gaat om de belangen van de arbeiders van nu.

Na de pauze werd er in groepjes verder gediscussieerd met de uitgangspunten, die in de vorige sessie naar voren waren gebracht:

In de eerste ronde werd iedere deelnemer gevraagd om in een andere rol te

kruipen: die van wethouder, corporatiedirecteur, bewoner of onafhankelijke adviseur. In de tweede ronde kon iedereen ‘los’ gaan met zijn/haar eigen mening.

Wat er uit de terugkoppeling kwam, is te lezen op onze website (zie dossier 2019).

Aan het slot van de bijeenkomst concludeerde Hans Luiten dat de twee avonden veel hebben opgeleverd. De aanbevelingen worden verwerkt in een verslag dat naar de gemeente wordt gestuurd. Wethouder Wonen Songül Mutluer gaf aan dat de gemeente in de discussie over sloop of behoud gebruikmaakt van afwegingscriteria die uit Amsterdam komen. Zij was blij met de input en nam de aanbevelingen en aanvullingen mee voor het vervolg.

[Klik hier voor een uitgebreid verslag.](#)

22 november 2019 Babel Vriendendag

Vele vrijwilligers en 'vrienden van Babel' kwamen op 22 november naar broedplaats de Hellema voor de jaarlijkse Vriendendag.

Broedplaats De Hellema aan de Oostzijde 381 in Zaandam, is een voortzetting van broedplaats de Honigfabriek en wordt geëxploiteerd door de Stichting Broedplaats aan de Zaan. Wij werden ontvangen door Sjoerd Cusveller (voorzitter van het bestuur van De Hellema) en Jaap Draaisma (projectleider) met een presentatie over de totstandkoming van dit project en een rondleiding door het gebouwencomplex. Dit was een niet te missen kans om kennis te maken met de nieuwe Zaanse broedplaats. Wim Visser, al vele jaren sponsor, hield een pleidooi over houtbouw en wees ons op een aflevering van Tegenlicht

(VPRO) die echt gezien moet worden, zeker in het licht van de vele woningen die snel moeten worden gebouwd vanwege het tekort aan woningen. [Zie hier de uitzending](#)

Bij terugkomst op het zogeheten 'horecaplein' konden we genieten van een borrel en de heerlijke gerechten van Gudu Kemper van Le Cockelon. Een waardige afsluiting van Babel Vriendendag 2019 tezamen met veel bekende maar ook nieuwe Babelars op een bijzondere locatie.

[Zie ook de website.](#)

28 november 2019 Verslag inspiratielezing door Ronald Rietveld

Te midden van zijn kunstwerk *Still Life*, het eerste werk in de vaste collectie van Het HEM, sprak Ronald Rietveld van studio RAAAF op donderdag 28 november 2019 over zijn projecten, zijn werkwijze en zijn ideeën hoe leegstaande gebieden en gebouwen getransformeerd kunnen worden. De onderliggende vraag van RAAAF is steevast: 'Hoe kunnen we vanuit het heden, het verleden en de toekomst aan elkaar verbinden?'

Babel Zaans architectuurplatform vroeg Ronald Rietveld een inspiratielezing te houden. Zijn zienswijzen zijn interessant voor Zaanstad, waar veel op stapel staat en waar zorgvuldig nadenken over de toekomst van dit gebied van belang is. RAAAF krijgt het steeds weer voor elkaar op een originele, experimentele en vernieuwende manier naar ruimtelijke opgaven te kijken en deze altijd zelf te formuleren en te herformuleren. Ze doen dat denkend vanuit verschillende disciplines: filosofie, beeldende kunst,

film, architectuur en techniek. Hiertoe werken ze samen met een netwerk van professionals.

Belangrijk is, zo stelde Ronald Rietveld, dat 'je niet alle problemen in één keer hoeft op te lossen. Je moet ruimte scheppen voor mogelijkheden en met een visie naar de toekomst kijken. De beelden die je maakt moeten altijd de belofte hebben dat het iets had kunnen worden of kan worden.' Belangrijk hierbij is, en dat was een belangrijke boodschap aan Zaanstad: 'Een denkbeeld

kan veel verder gaan dan een gerealiseerd idee.'

De lezing was een pleidooi voor 'het denken over de toekomst vanuit de oorsprong van de plek, het scheppen van mogelijkheden voor plekken en het blootleggen van het potentieel'. Zaanstad heeft vele mogelijkheden voor een rijke en diverse toekomst, zo werd door Ronald Rietveld bekrachtigd.

[Klik hier voor het verslag.](#)

Babel Archigids

Babel Archigids is een zelfstandig onderdeel van Babel en is vanaf maart 2013 gestart met een rondleidingenprogramma dat gaat over Zaanse architectuur, dat aanvullend is op het huidige gidsenaanbod.

We richten ons vooral op architectuur en stedenbouw. Daarover valt volgens ons in de Zaanstreek genoeg bijzonders te zien en te vertellen. Met ons programma willen we bewoners prikkelen om met andere ogen naar hun stad te kijken, maar ook bezoekers van buiten de stad/streek aantrekken. Echter, het gidsenaanbod bij Babel is drastisch geslonken, waardoor we voor 2019 hebben besloten alleen rondleidingen te geven op verzoek. Een tiental rondleidingen hebben we mogen geven voor groepen van divers pluimage, wat, zoals eigenlijk elke keer, tot enthousiaste reacties leidde.

Cultuurmenu

Vanwege het gebrek aan gidsen is ook het scholenproject "In Zaanstad staat een huis" (rondleidingen in Zaanstad en Zaanse wijk met opdrachten voor de leerlingen van groep 7 en 8) komen te vervallen. Hiervoor in de plaats is er een speurtocht ontwikkeld in en om het Verkade complex in Zaanstad met een hierbij horende praktijkopdracht. Dit ook weer in het kader van het Cultuurmenu en voor de groepen 7 en 8. De eerste scholen hebben zich al aangemeld voor 2020.

Leden programmaraad

- Co Vrouwe, voorzitter programmaraad
- Nik Berkouwer, communicatie
- Robert Leferink, voorzitter Babel
- Nicolette Zwart, secretariële ondersteuning
- Piet Oudega, voorm. wethouder Zaanstad
- Bert Pots, gespreksleider, journalist
- Marieke Ros, senior beleidsadviseur
- Hans Staller, strategisch beleidsadviseur
- Vibeke Gieskes, docent op de Kunst Academie
- Els Bakker, mede eigenaar Bureau op het Plein
- Joke Bosch, interim cultureel manager communicatie marketing
- Paul Carree, architect
- Anton Faas, evenementencoördinator
- Martijn van der Hout, architect
- Leontine de Koning, hoofd organisatie bij KNRM
- Marga Palmboom, allround administratieve ondersteuner
- Ria Steenaart, voorm. directeur Dienst stadsontwikkeling Milieu en Beheer
- Gerrit Teders, stedenbouwkundige

Bestuur

- Voorzitter: Robert Leferink, management en advies
- Secretaris: Louise Verra, fulltime vrijwilligster
- Penningmeester: Louis Groen, voorm. vakbondsbestuurder FNV en voorm. raadslid Algemene leden bestuur
- Albert Groothuizen, zelfstandige in projectmanagement
- Co Vrouwe, management en advies vastgoed & ontwikkeling
- Guido Voss, advocaat

Dankzij de financiële steun van de sponsoren en vele 'Vrienden van Babel' zijn alle activiteiten, veelal kosteloos en met veel tijd en inzet georganiseerd door de leden van de programmaraad, mede mogelijk gemaakt. Onze dank gaat natuurlijk ook uit naar de medewerking en medewerkers van al onze bezochte locaties en het belangstellende publiek bij

onze activiteiten. Wij hebben in dit jaarbericht wederom ons best gedaan alle betrokkenen die op enigerlei andere wijze Babel hebben ondersteund zo zorgvuldig mogelijk bij de activiteiten te vermelden. Ieders inzet voor alle vormen van bijdrages is uiterst gewaardeerd.

© 2020 Uitgave Babel Zaans architectuurplatform, Musical 23, 1507 TS Zaandam T: 075 670 58 05
W: www.stichting-babel.nl
E: info@stichting-babel.nl

De activiteiten van Stichting Babel zijn mede mogelijk gemaakt door een subsidie van de gemeente Zaanstad.

Colofon

Teksten

Diverse Babelaars

Coverfoto/Fotografie

Nicolette Zwart, Jordi Huisman

Redactie, eindredactie en vormgeving

Nicolette Zwart, Louise Verra, Shannon Zwart

Hoofdsponsors/projectponsors

- AM Vastgoed, Utrecht (Dag van de Architectuur)
- Gemeente Zaanstad
- BPD, Haarlem
- We Make The City (vaarexpeditie)

Sponsors

- Aannemingsbedrijf Sturm, Zaandam
- Adviesbureau Ir. Th. List, Zaandam
- Albert Groothuizen projectmanagement b.v., Zaandijk
- BOA bouwkundig ontwerp en advies b.v., Assendelft
- Bot Bouwgroep, Heerhugowaard
- Bouwbedrijf Nieuwe Maten, Wormerveer
- Bouwbedrijf Somass B.V., Zaandijk
- Common Affairs, Amsterdam
- Constructiebureau Tentij B.V., Heemskerk
- De Coogh, Koog aan de Zaan
- Duin, Bloem en Voss advocaten, Zaandam
- HenNK architectuur en interieurarchitectuur, Zaandam
- HSB, Volendam
- Jansens & Dieperink, Zaandam
- J.H. Bakker bouwprojecten b.v., Zaandam
- Kuijs Reinder Kakes Makelaars, Zaandam
- Smit's Bouwbedrijf, Beverwijk
- Timmerfabriek Visser, Zaandam
- VEKA Zaan B.V., Zaandam
- VOF Kantoren Zaanstad, Wormerveer
- Zaannotarissen, Zaandam

ZNSTD